

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta

Kuntavaalit 2021

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan teemat

*Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta KANEn tavoitteena on
autonominen ja elinvoimainen
kansalaisyhteiskunta, joka toimii
kumppanuudessa hallinnon kanssa.*

27.1.2021

KANEn tavoitteet kuntavaaleissa

1

Kansalaistoimintaa on tuettava kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi

2

Yhdenvertaista ja aitoa osallisuutta on lisättävä kuntademokratian kehittämiseksi

3

Lasten ja nuorten osallisuutta on vahvistettava kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi

4

Hallinnon ja kansalaistoimijoiden on tiivistettävä yhteistyötään kumppanuuksien kehittämiseksi

Monipuolinen ehdokasasettelu tärkeää

KANE kannustaa puolueita asettamaan ehdolle eri-ikäisiä, sukupuoliltaan moninaisia sekä eri kieli-, kulttuuri- ja muihin vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä. KANE pitää tärkeänä, että äänestäjät voivat tehdä valintansa kattavasta joukosta ehdokkaita, jotka edustavat kuntalaisia monipuolisesti. Kokemus kansalaistoiminnasta järjestöissä tai niiden ulkopuolella antaa ehdokkaille valmiuksia kantaa vastuuta ja tuo monipuolista näkemystä kuntalaisten arkeen.

1. Kansalaistoimintaa on tuettava kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi

Järjestöjen ja muiden kansalaistoimijoiden toimintaedellytykset kunnissa on turvattava. Taloudellisen tuen ohella on tärkeää mahdollistaa esimerkiksi kunnan tilojen maksuton käyttö yleishyödylliseen toimintaan. Tarve järjestöjen toimintaan ja toimintaedellytysten turvaamiseen korostuu uusissa rakenteissa ja kriisitilanteissa.

Kansalaistoiminta lisää sekä yhteisöjen että yksilöiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä sekä vahvistaa yhteiskunnallista osallistumista. Investointi kansalaistoimintaan vähentää kuntien menoja. Kansalaistoimijoiden kautta kertyvä tieto kuntalaisten tarpeista auttaa kuntaa palvelujen kehittämisessä ja kuntalaisten tarpeisiin vastaamisessa.

Kansalaistoiminnalla ja järjestöillä on tärkeä rooli yksilön ja yhteisön selviytymisessä kriisien aikana. **Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan meitä kaikkia: hyvinvoivia kuntalaisia, aktiivista kansalaisyhteiskuntaa ja näiden tukena elinvoimaisia kuntia.**

2. Yhdenvertaista ja aitoa osallisuutta on lisättävä kuntademokratian kehittämiseksi

Kuntademokratian kehittäminen edellyttää yhteistoimintaa kunnan ja kansalaistoimijoiden kesken. Mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua omaa arkeen vaikuttaviin päätöksiin synnyttää aitoa osallisuutta. Osallisuus lisää luottamusta ja kasvattaa sosiaalista pääomaa, ja sitä kautta vahvistaa demokratiaa.

Osallisuuden kehittäminen pitää selkeästi vastuuttaa kunnissa. Tarvitaan monenlaisia kuulemisen ja osallistumisen foorumeja, jotta kaikkien kuntalaisten ääni tulee yhdenvertaisesti kuuluviin. Osallistuvan budjetoinnin ja yhteiskehittämisen menetelmiä on otettava käyttöön ja asukasraateja, virkakummeja ja dialogimenetelmiä on rohkeasti kokeiltava ja hyödynnettävä. On varmistettava, että myös haavoittuvassa asemassa olevat kuntalaiset voivat yhdenvertaisesti osallistua ja vaikuttaa itseään kiinnostaviin asioihin.

Kunnan ja tulevan maakunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä tulee muodostaa toisiaan täydentävä ja selkeä kokonaisuus. Kunnissa hyviksi havaittuja osallisuuden käytäntöjä kannattaa hyödyntää myös maakuntatasolla. Lakisääteisten vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä nuorisovaltuustojen mahdollisuuksia vaikuttaa on vahvistettava. Samalla yhteistyötä ja vuoropuhelua kunnan vaikuttamistoimielinten ja alueen muiden toimijoiden kesken on lisättävä.

Kuntalaisten digiosallisuuden ja digituen vahvistamiseksi kunnan on tarjottava tiloja ja mahdollisuuksia digiosaamisen päivittämiseen yhteistyössä yhdistystoimijoiden kanssa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ikääntyneiden ja eri kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvien ihmisten osallisuuden tukemiseen.

3. Lasten ja nuorten osallisuutta on vahvistettava kunnan elinvoimaisuuden lisäämiseksi

Lapset ja nuoret on tunnustettava kuntalaisiksi, joilla on oikeus vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin. Lasten ja nuorten tulee saada riittävästi tietoa kunnan palveluista ja kunnan päätettävissä olevista asioista. Kunnassa tulee tehdä systemaattista lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointia.

Lasten ja nuorten on saatava vaikuttaa heitä itseään kiinnostaviin kysymyksiin. Kunnan on huomioitava ja tuettava lapsista ja nuorista itsestään lähtevää aktiivista toimintaa. Tärkeää on löytää keinoja tavoittaa myös ne nuoret, jotka eivät ole aktiivisia kansalaistoimijoita

Kunnan on tehtävä suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti töitä sen eteen, että lapset ja nuoret saadaan mukaan päätöksentekoon. Lasten ja nuorten osallisuuden tulee toteutua monikanavaisesti (esim. nuorisovaltuustot, järjestöt, opiskelija- ja oppilaskunnat, kuulemiset, kyselyt, työpajat). Panostus lasten ja nuorten hyvinvointiin ja osallistumiseen on suora investointi kunnan elinvoimaisuuteen.

Kunnan on panostettava koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämiseen. Vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan sekä koulujen ja oppilaitosten välillä on tuettava ja yhteistyölle on annettava tilaa.

4. Hallinnon ja kansalaistoimijoiden on tiivistettävä yhteistyötään kumppanuuksien kehittämiseksi

Hallinnon ja kansalaistoimijoiden välistä alueellista ja paikallista kumppanuutta ja vuorovaikutusta on kehitettävä suunnitelmallisesti. Järjestöt ja muut kansalaistoimijat on otettava yhdenvertaisesti mukaan kuntien ja maakuntien strategiseen työskentelyyn (ml. julkisen hallinnon strategian toimeenpano). Yhteistyöhön on syytä luoda pysyviä rakenteita kansalaistoiminnan eri muodot huomioiden.

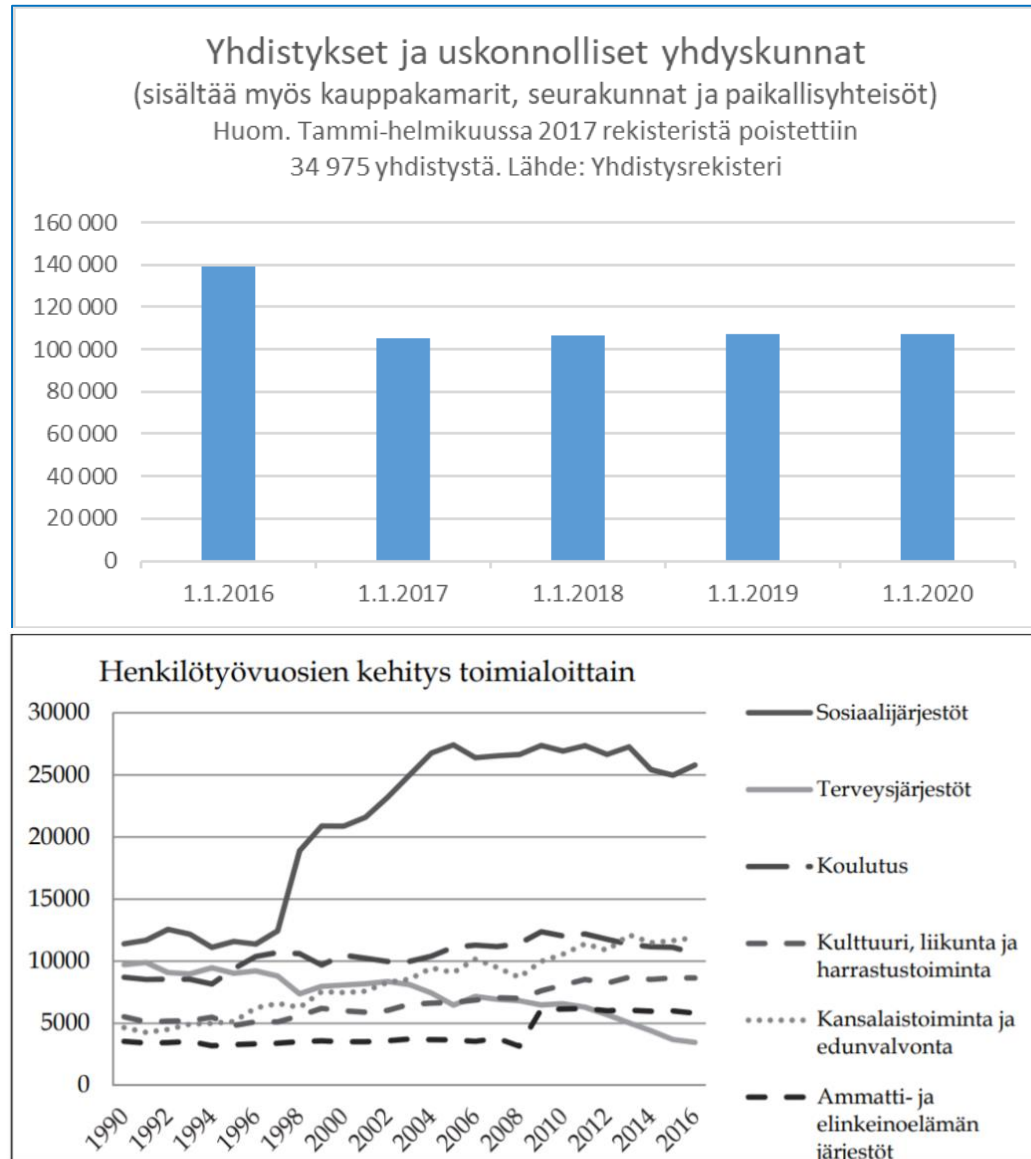
Järjestöjen hyte-työ on otettava kunnissa huomioon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja hyvinvointikertomusta laadittaessa. **Hyte-yhteistyön on oltava sujuvaa, säännönmukaista ja riittävästi resursoitua. Sujuva yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita ja selkeitä vastuutahoja (esim. hyte-koordinaattorit ja -verkostot ja harrastustoiminnan koordinaattorit) sekä riittäviä resursseja** hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön niin maakunnissa ja kunnissa kuin niiden välillä.

Yhteistyö palveluketjujen toteutuksessa maakunnan, kunnan ja muiden toimijoiden, kuten järjestöjen välillä on järjestettävä saumattomasti. Järjestölähtöinen auttamistyö sijoittuu sote-palveluiden ja ehkäisevän toiminnan välimaastoon ja on usein kaikkein kustannustehokkain tapa lisätä ihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä.

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kansalaisyhteiskuntaosaamista on vahvistettava ja vuoropuhelua eri toimijoiden välillä on lisättävä. Valtuutettujen, pormestarien, kuntalaisten, viranhaltijoiden, vammais- ja vanhusneuvostojen, nuorisovaltuustojen sekä järjestökentän ja 4. sektorin on kyettävä nykyistä parempaan yhteistyöhön keskenään ja tarvittaessa myös naapurikuntien kanssa.

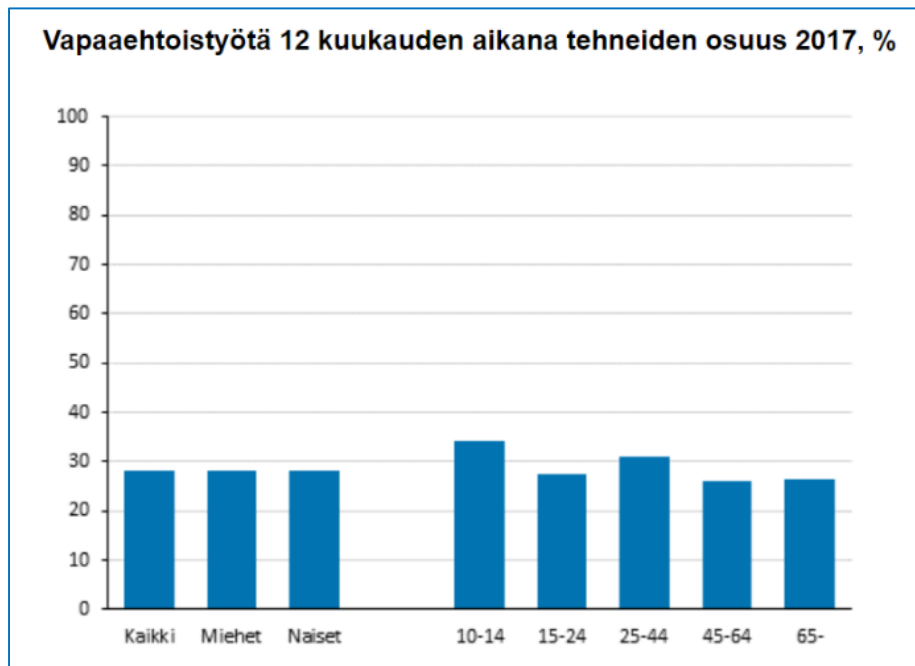
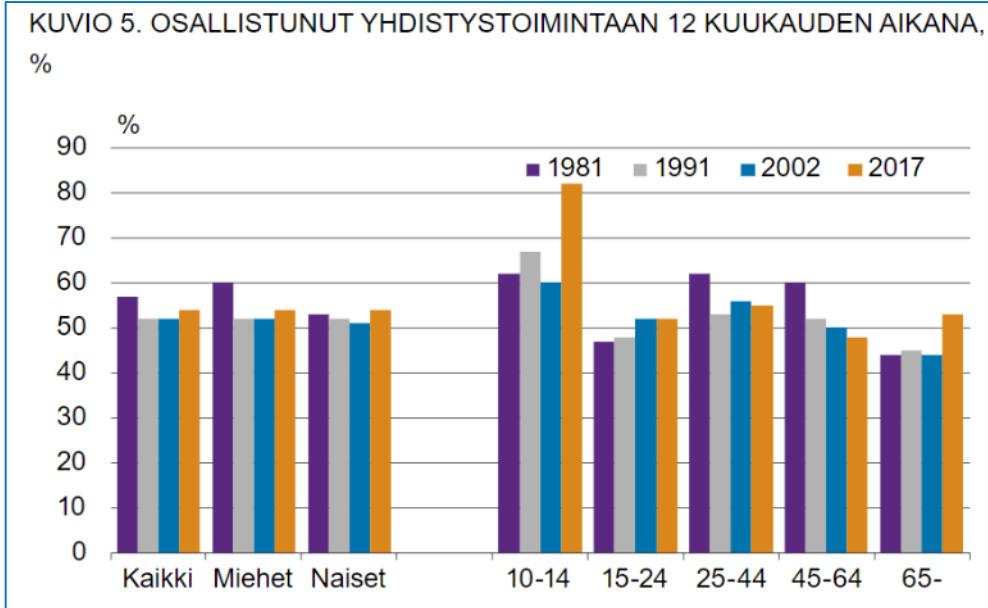

Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tunnuslukuja

KUVIO 6 Kolmannelle sektorille sijoittuvien henkilötyövuosien kehitys toimialoittain (Tilastokeskus 2018c)⁵

Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tunnuslukuja

Suomen virallinen tilasto (SVT):
Vapaa-ajan osallistuminen

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

- Oikeusministeriön yhteydessä toimivan KANEn tehtävänä on edistää hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta sekä parantaa kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.
- Neuvottelukunta koostuu kansalaisyhteiskunnan, tutkimuksen, elinkeinoelämän sekä ministeriöiden ja muiden viranomaisten edustajista.
- Lisätietoja: <https://oikeusministerio.fi/kane>

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan
neuvottelukunta